

ХРИСТИЯНСКА ЗАЩИТА

Орган на "Епархийското Свещеническо Братство", св. Царь Борис" в Варненската и Преславска Епархия
за религия, просвѣта и общественъ животъ

Този брой струва 1 лв.

Обявления се приемат
по споразумение

Излиза 2 пъти
на месецъ

Годишенъ абонаментъ
20 лева

Този брой съдържа:

Нѣкои отъ мотивитѣ за въвеждане на граждански бракъ у насъ — Проф. Архим. Евтимий
За възпитанието — Св. ш. Ст. п. Юрдановъ.
Пътя на спасението — Прот. Икономовъ.
За вѣрата; Бележка за св. Апостолъ Павла и за посланията му споредъ Фарара — Т. Истинското довѣрие въ Бога Prof. Dr J. Klug
Колоната сектанство; Братственъ животъ и пр.

Всичко що се отнася до вестника, до се изпраща до св. Митрополитъ — Варна, а суми — до свещ. Лазаръ Георгиевъ — Митрополитя.

Проф. Архим. Евтимий

Нѣкои отъ мотивитѣ за въвеждане на граждански бракъ у насъ

1. Преди всичко нуждата отъ въвеждане граждански бракъ се мотивира съ интереситѣ на държавата. Тази последната трѣбавало да запази и развие своята максимална жизнена цѣлостъ, като унифицира правнитѣ институти въ България чрезъ въвеждане общъ за всички гражд. ни на България граждански бракъ и съ туй извърши единъ актъ на завършено правно съзнание, единъ актъ на завършване постоянната борба за надмощие на свѣтския и черковенъ елементъ на брака, която борба била завършена въ всички, освенъ нашата и още една две страни „съ пълното отдръжане на свѣтския отъ религиозния моменти“ (Проф. д-ръ Л. Диковъ: „Нуждата отъ реформи въ българското брачно право“) За нѣкои, а може би и за всички наши, юристи може да сж несъмнено вѣрни горитѣ предпоставки, че исторически ходъ на всички държави въ Европа билъ устременъ къмъ осъществяване на горнитѣ максими и къмъ отстранение на наложения имъ следъ 11 я вѣкъ сакраленъ характеръ на брака. Обаче, както възгледътъ, че „жизнената цѣлостъ“ на една държава е несъзмѣстима съ наличността на задължителенъ религиозенъ бракъ въ нея, така и възгледътъ, че навсѣкжде държава не сама по своя инициатива, а по принуда отъ църквата е допуснала намѣсата въ брачното си право на църковни фактори, не сж несъмнени истини, както това би трѣбвало да бжде съ въпроси, лежащи въ основата на такава сжществена реформа като въвеждането на граждански бракъ. Напротивъ: общедостъпна за всички мислящи хора и общепризната е — особено въ по-къснитѣ времена — истината, че държавата и въ сегашно време отъ голѣма необходимостъ единъ истиненъ, единъ религиозенъ елементъ въ основата на най важната детка на държавния организъмъ — семейството. За насъ неюристите може би по-лесно е да виждаме — въз посредството на призната на подобни на горнитѣ специалистични и книжовнически теоретически максими, — очевидната отасностъ, редъ която се намира държавата — нацията ни вследствие на разколанитѣ, а на мѣста и разрушени морални и религиозни основи държавния и националенъ животъ. Държавната идея у насъ е силно отслабена и остана недоразвита въ съзнанието на народнитѣ маси поради робството — толкова много компрометирано отъ неразумни и корисни държавници, че тя има насжщна нуждотъ туй, што Църквата да вли- религиозни и морални принципи основата, ако не на цѣлия държавенъ организъмъ, то поне въ новата на семейството. За всѣки предубеденъ наблюдателъ е ясно, че закона и държавната властъ българинътъ съвсемъ малко почита и въ се махнатъ въ областта на нейния му животъ почитатъ или пакъ предъ Бога, въ неговитѣ нейни нрави. Огнемете на осинъ — тѣвъ човѣкъ идеята за отговорностъ предъ една — по-висша отъ държавната — сила, и той нѣма да

намира вече въ себе си сили да се бори съ свързанитѣ съ всѣки семеенъ животъ неприятности, затруднения, искушения и пр. и ще да дава, въ много по-голѣмъ отъ досегашния размѣръ, свобода на инстинктитѣ и грубо плътскитѣ си интереси. Религията, а не обществото, вдъхновява българския селянинъ или селянка да носи твърдо бремето на съпружеството и майчинството. И затова — нека както щатъ да си звучатъ теоретическитѣ юридически максими — щастливо трѣбва да наречемъ — отъ гледна точка на интереса на държавата и нацията ни — това обстоятелство, че благодарение въковната, непрестанала и до сега, хармония между българската държава и Българската Православна Църква, бракътъ като гражданска сдѣлка и бракътъ като тайнство, за огромното болшинство отъ българскитѣ граждани, сж обединени въ сжществующия сега въ България религиозно-граждански бракъ. Ако българинътъ почне независимо отъ религията си да формулира държавно-задължителнитѣ норми за брачния животъ, той съвсемъ нѣма да намѣри въ възгледитѣ си за държавата и нацията нѣкакви силни ограничения въ името на интереситѣ на бждещето поколение и въ името на справедливостта по отношение къмъ икономически и политически по-слабия т. е. жената. И въ такъвъ случай брачнитѣ ни нрави и право бжде се възвърнали много по-назадъ отъ онова свое развитие, до което тѣ дойдоха вследствие на одухотворяването имъ съ религиозни елементи. Поради туй, ако е вѣрно, че силна държава безъ правилно поставенъ семеенъ животъ е невъзможна, сжщо невъзможна е силна държава безъ едно, организирано преди всичко възъ религиозни основи семейство. Съ това се обяснява и подчеркнатиятъ отъ самия г. проф. Л. Диковъ общепризнанъ фактъ, че „при всички, имащи своя история, народи бракътъ като институти е билъ винаги проникнатъ отъ по-силни или по-слаби религиозни моменти“ и че „една отъ първоначалнитѣ форми на сключването на брака по римското право, именно т. н. confarreatio е силно проникната отъ сакрални елементи“ (стр. 93 на спомнатата по горе статия). Този фактъ е твърде важенъ и за туй, да се не увеличае да назоваваме съ модерната дума „граждански“ и сжществующия до въвеждането на задължителния църковенъ бракъ държавенъ бракъ въ Римъ и Византия.

Прочее, чисто теоретическата потребностъ на нашитѣ юристи отъ една прокарала до край своята омпотетностъ държава бжде предъ насжщната нужда на българската държава отъ религиозни елементи въ основата поне на семейството.

2) Другъ мотивъ за въвеждане граждански бракъ у насъ се обосновава върху принципа за — свободата на личността при уреждането на брачнитѣ си отношения. Такавъ единъ мотивъ би могълъ да бжде силенъ само за обосноваване на „свободния“, но не и на „гражданския“ бракъ, защото принудителенъ елементъ по отношение от-

дѣлната личностъ има — макаръ и не въ еднаква степенъ — и въ църковния и въ гражданския бракове. И гражданския бракъ е противъ „свободната любовъ“ и ѝ налага ограничения въ името на идеята за целесобразно продължение на рода и за справедливи отношения между мъжа и жената. Разликата му отъ сжществующия сега религиозно-граждански бракъ се състои само въ туй, че първиятъ иска да осъбоди личността отъ принудата, што при бракосъчетанието ситя да поема задължения освенъ къмъ избрания си другаръ и къмъ държавата и обществото, още и къмъ Бога. Спорътъ, значи, е около въпросе: е ли въ интересъ на държавата, ако всички граждани и гражданки, изявяващи желание да бждатъ бащи или майки, поематъ извесни задължения не само единъ къмъ други и къмъ обществото и държавата, но и предъ Бога и въ правото си ли е държавата да имъ налага онова сакраментално мистично задължение, което имъ налага до сега?

Съ каквото право държавата чрезъ института „граждански бракъ“ може да налага на страститѣ и необладанитѣ влечения на отдръпаната личностъ ограничения, когато тази последната иска свободенъ, неограничаванъ отъ никого, бракъ, съ сжщото право тя може и да разширява тѣзи ограничения въ полза на религиозно поемани задължения, както това е правила тя у насъ до сега. Личността има право на пълна и неограничена свобода само тогава, когато действията ѝ засѣгатъ изключително самата нея, но, когато действията ѝ засѣгатъ бждещето ѝ поколение и интереситѣ на по-слабитѣ и беззащитни сжщества (каквито обикновено сж женитѣ), държавата е длъжна да я принуди да даде тѣ гаранции, че както трѣбва ще се грижи и за бждещето си поколение, и за здравето и честта на избрания си другаръ въ живота, даже и тогазъ, когато любовта къмъ този последния престане. Относно грижитѣ на заявлия, че иска да бжде баща, за тѣлеснитѣ нужди на бждещето си дете и на съпругата си, държавата би могла още да си създаде гаранции само съ юридически срдѣства, но относно неговитѣ грижи за духовното възпитание на бждещето поколение и за „човѣшко“ — срдечни отношения къмъ съпругата си, тя може да си създаде известни гаранции само чрезъ прибѣгване къмъ религиозни срдѣства.

Предъ свѣта на мистичното — особено когато то правилно се изразява въ обреди и институти — атеисти не сжществуватъ. Идете по работническитѣ квартали на София напр., и вие твърде често ще срещнете живи примѣри за туй, какъ не чували за никаква религия и за грубѣли духовно по мрничитѣ си работилници и по кръчмитѣ млади хора се издѣно прераждатъ следъ вѣнчаването си и особено следъ първото си дете и какъ тѣхнитѣ „атеизъмъ“ се изпарява и стоплюва въ оная мзка атмосфера, която младата му съзруга създава около него възъ основа на вѣрата, че Богъ ги е благословилъ да живѣятъ заедно! И не рѣдко вие ще видите такива, ругали до тогава и Църква и религия, работници да се кръстятъ у дома преди ядене заедно съ съпругата си и даже да ходятъ съ нея въ църква. Дойде

ли се пѣкъ до семейни раздори и наприяности не нѣкаква идея за общество и държавата, а идеята за поети предъ живия Богъ задължения го въздържатъ въ потечето случаи отъ всѣкакви крайности и отъ желание да прекрати брака си.

Въ пълния смисълъ на думата „атеисти“ не сжществуватъ, а има само наричащи себе си съ такава име, не много по количество хора за които съ сигурностъ може да се каже, че — облъснатъ ли се съ най сери знитѣ моменти въ частния си животъ (каквото е напр., моментътъ на извършване върху себе си религиозенъ бракъ) — тѣ не могатъ да не откриятъ вътре въ себе си елементи на, ако ще би най слаба, религиозностъ. Затова въ сжщностъ отъ страна на държавата нѣма принуждение по отношение къмъ истинското „азъ“ на такива атеисти, когато тя взима мѣрки, што тѣ въ такива най сериозни моменти на живота си да бждатъ заставяни отъ закона: религиозно — ако ще би въ мини малкия смисълъ на тази дума — да погледнатъ на поеманитѣ отъ тѣхъ задължения като съпрузи и като бждещи майки или бащи. Православната църква отъ никого не иска да се вѣнчава въ нея принудително и неискрено, но тѣ благославя стремеха на умни и предвидливи държавници, што да не се признава правото да бжде съпругъ и родител на онзи, който не желае да се числи къмъ едно каквото и да било, известно съ свои опредѣлени статуты, религиозно общество, па ако ще би въ устава на това общество да има само етични норми.

Наистина, възможни сж, както до сега, и въ такива случаи неискрени вписвания въ едно такава религиозно общество само съ огледъ да се получи чрезъ туй правото на встѣпване въ законенъ бракъ, но за въ такива случаи нищо не прѣчи на държавата да се ограничи отъ такива неискренности и светотатства, напр., чрезъ едно законоположение, което да изисква предварителна — да речемъ 10 годишна — принадлежностъ къмъ едно такава общество, за да може то да даде нѣкому правото за встѣпване като неговъ членъ, въ законенъ бракъ.

Държавата упражнява тѣ много принудителности къмъ личността, та нека разискваната отъ насъ принудителностъ въ името на най-дълбокитѣ тежнениа въ всѣка човѣшка душа да ѝ бжде „грѣхътъ“!

3) Униизително било за насъ като нация, да продължаваме, да правимъ изключение изъ всички културни нации по този възпросъ, който „само у насъ и Югославия не е получилъ разрешение така както е разрешенъ въ всички останали държави“, и затова „и България трѣбвало, въ това отношение, да се нареди между културнитѣ държави, като въ духа на новото време, възприеме гражданския бракъ“ („Зора“ бр. 4992).

Възъ основа на по-горнитѣ наши разсждения, обаче ние твърдимъ, че въвеждането въ една държава на гражданския бракъ може да се сравни съ една необходима, неприятна често и на самитѣ инициатори, операция, наложила се отъ нещасната дисхармония въ брачно правово отношение между господству-

вщото въ нея въпроизповѣдане и несъмненитъ законни интереси и права на отдѣлнитъ граждани. Ка толическата църква напр., не по зволява никакъв разводъ. Чудно ло е тогава, че католическитъ дър жави сж били поради туй прину дени да прибѣгнатъ до въвеждане то на гражданския бракъ? Протес танството по принципъ отрича бра ка като тайнство и не желае да влага въ него каквито и да било правови елементи. Чудно ли е то гава, че протестанскитъ правител ства — консеквентно съ такова едно становище на господствающа та религия въ тѣхнитъ страни — сж изхвърлили изъ института бракъ

сакралнитъ елементи и отъ него е останало само „граждански бракъ“?

Въ православнитъ страни, като България, Югославия, бждеща Ру сия и пр., за дълги още времена ще се намира за възможно што безъ Божие благословение да се не основава нито едно семейно огни ще и това ще бѣде не срамъ за тия страни, а гордостъ за гопод стваващото у тѣхъ въпроизповѣдане, че то е успѣло да съхрани и да продължава да разнася тѣкмо такива възгледи за бракъ, за егеника, за правата на бракосъчетаемитъ и пр. до каквито е дошла по свой пѣтъ и съвременната държава.

За възпитанието

Съвременната педагогика признава три главни фактори въ възпитанието: семейство, училище и общество. Въ тоя случай подъ общество трѣбва да се разбира: съседи, улица, съграждани, църква, театъръ, кино, казарма, — изобщо държав ния и обществен животъ въ вси чкото му разнообразие. Ако при бавимъ къмъ тия външни фактори на възпитанието и субективнитъ дарби и наклонности (положителни или отрицателни), които детето носи въ себе си отъ рождение като наследство отъ своя родъ и племе, мислимъ че бихме изчерпали всички важни фактори на възпитанието.

Въ зависимостъ отъ това какви наследствени дарования или недо статъци носи детето отъ рождение, каква е семейната срѣда, въ която то е закърмено, расте и се развива, въ какво училище се учи и възпи тава, каква религия и общественъ моралъ има обществото, къмъ кое то то постепено се приобщава, такова бива и възпитанието на де тето — бждещия ученикъ, юноша и гражданинъ.

Обаче най-силниятъ факторъ на възпитанието е билъ и ще си оста не за винаги семейството, въ част ностъ — майката. Нека си спом нимъ майката спартанка, която, по давайки щитъ на сина си, когато го е изпращала на война, му е каз вала: „Или съ него, или на него“, сиречь, да се върнешъ като побе дителъ съ него — щита, или да умрешъ — да паднешъ върху него, но не и да избѣгашъ отъ бойното поле. Да си спомнимъ за майката на братята Гракхи. Тя единствена е създала тия исторически мъже на Римската империя. Колко странно би било за днешнитъ майки (съ рѣдки изключения) поведението на една майка като оная на Гракхитѣ! Днесъ всѣка почти жена счита за достойно да има червени устни, из писани вежди, боядисано лице, ка носени нокти и всѣкакви дрънкулки по тѣлото си и облѣклото си. И такова жена счита за недостойно за себе си да подържа връзки съ нѣ коя, която не се носи модерно. А кои сж били скъпоценноститъ и украшения на майката на братя Гракхи? — Нейнитъ двама си нове.

Да споменуваме ли имената на майкитъ на мнозина отъ светитѣ отци и учители на християнската църква, на мнозина велики поети и писатели? Каква важна, изключи телна роль сж играли тѣ въ възпи танието на своитъ велики синове благодетели на човѣчеството?

И въ миналото и днесъ семейст вото, въ частностъ майката, си остава главниятъ факторъ въ въз питанието. Защото доброто възпи тание е нѣжно растение, което ви рѣе само въ атмосфера на рели гиозна вѣра, на искрена всеотдайна любовъ, на приятелство и довѣрие. Естествената, най-близката срѣда на довѣрие и любовъ и приятелство въ която може да се влияе благотвор но за възпитанието на детето, е семейството. Когато въ послед ното липсватъ тия условия, детето ги търси на улицата, между друга ри, въ книги за прочитъ, въ учили щето, въ обществото. За това ние поставяме на второ мѣсто следъ семейството, като фактори въ въз питанието, училището и после об ществото.

Безспорно е, че следъ семейство-

то най-главна роль въ възпитанието се пада на училището. Но то е безсилно да направи нѣщо, ако семейството му противодействува на възпитанието. Толкова слабо се явява и влиянието на обществото въ дѣлото на възпитанието, когато семейството държи въ ржцетѣ си всецѣло възпитанието на децата. Това се вижда отъ неписаната нова история на еврейския народъ. По лицето на земята има 16 мили она евреи. Странствуватъ, пресел ватъ се, гонятъ ги, премѣстватъ ги, но тѣ растатъ и се умножаватъ, младѣятъ, макаръ и да остаряватъ и фактически владѣятъ свѣта чрезъ капитала и свѣтовната преса, безъ да престанатъ да се чувствуватъ като единъ народъ, кждето и да се намиратъ всѣкой по отдѣлно. Тѣ учатъ езицитъ на ония народи, въ чиито държави живѣятъ. Учатъ се въ чужди гимназии и университети. Служатъ въ чужди армии. Върху тѣхъ се упражняватъ възпитатели нитѣ фактори на най-разнообразни училища, общества, държавни по литически и социални условия, — но никой отъ тѣхъ не е могълъ до сега да ги „превъзпита“, да ги пре топи и измѣни, та да ги уеднакви съ срѣдата, въ която се раждатъ и живѣятъ. Тѣ си оставатъ евреи, вѣрни на своето домашно възпи тание, кждето и да бжде тѣхното родно мѣсто и семейно огнище.

Безспорно е, че семейното възпи тание на еврейския народъ е пре ди всичко и изключително религи озно възпитание. *Защото, наистина, не може да има възпитание безъ религиозна основа.* Но факта е, че семейното възпитание е осн овата на всѣко възпитание.

За това, български бащи и майки не се сърдете на училището и учи телитѣ, когато децата ви не се учатъ добре или проявяватъ лошо поведение въ училище, или единъ денъ посегнатъ на живота си, за щото ги изключили отъ училището или имъ намалили поведението или имъ направили забележка или мѣ ррене. Вѣрно е, че има нѣкои учи тели, на които мѣстото не е въ училището, които развъртаватъ съ примѣра си ученицитѣ, които ги озлобяватъ съ грубитѣ си обноски и несправедливитѣ си оценки, како създаватъ съ учението си песими зъмъ, отрицание, анархизъмъ и от чаяние въ душицитѣ на незрѣлитѣ още младежи. Но кжде сте вие ба щи и майки, съ вашата любовъ, съ вашето приятелство, съ вашата вѣ ра въ тържеството на доброто и истината, за да приютитѣ въ обя тията си смутеното си чедо, да го успокоите и ободрите, да го подкрепите и издигнете, когато то за литне подъ ударитѣ на случайното зловердно влияние на училището, улицата и обществото?

Свещ. Ст. п. Юрдановъ

Извиняваме се на читателитѣ за закъсняването на този брой, което стана не по наша вина, а по техни чески причини.

Четете и разпространявайте
въ „Християнска защита“
Печатница „Новини“ Варна

Пѣтя на спасението

Времето и вѣчността не сж за квасени отъ единъ и сжщи квасъ. Съ едни и сжщи везни не се мѣри небесната свѣтлина и земната калъ. И все пакъ между тия два свѣта има тѣсна неразвѣ рзима връзка. А тази връзка е — она я съвършена, всецѣла и основна зави симостъ на временното отъ вѣчно то — безъ която не биха могли да сжществуватъ. Вѣчно бушуващата вселена, съ всичката си омайваща величавостъ е прикована отъ неиз мѣнната вѣчностъ. Цѣла ивица отъ невидими лжчи я обвързватъ съ великия центъръ на цѣлото творе ние. Върху тѣхъ е съзидана, като върху скелетъ отъ свѣтлина, цѣла та необятност на творението; като неизмѣнни закони на битието тѣ стоятъ върху основитѣ на космоса; тѣ му даватъ хармония и красота. Всѣко творение, което се изтрѣгва изъ тѣхната пригрѣдка и потърси други пѣтища въ пространстава на необятното се проваля въ безд ната, безъ да може нѣкой да му се притече на помощъ.

Това нѣщо се забрави отъ наро дитѣ, измани отъ студения блѣ съкъ на електрическата крушка, ко ято съвременната тѣхника запали. Поискаха да скжсатъ жицитѣ, които ни свързватъ съ вѣчността. Изко паха непроходими пропасти между земята и небето, между разума и религията, между материалния про гресъ и спасението на душата. Из тласкаха като ненуждни нравств енитѣ закони изъ човѣшкото обще житие. Сѣга женемъ вече плодове тѣ на тази неджгава и смахната по литика. Мизерията, безпѣтищата анархията, отрицанието, нравствена та покруса — шествуватъ усилвай ки въ нашия автоматизиранъ и ато мизиранъ свѣтъ. Криза и разруха по всички линии и направления.

Стигнали вече предъ прага на фалимента и застрашени отъ гладъ и отъ утрешната неизвестностъ — тѣ и ние — почнемъ да отрезвяваме. Паднали въ пропастьта, — поздигаме счи къмъ небеснитѣ висини и от ново даваме обетъ, че ще се из правимъ и пакъ ще трѣгнемъ по пѣтищата, що водятъ къмъ звез дитѣ на вѣчността.

Това опомняне е голѣма радостъ и за насъ, защото и въ нашето оте чество можемъ вече да отбележимъ този процесъ на възраждане. Кам банитѣ на вѣчността почватъ да се чуватъ не само отъ църковнитѣ камбанарии и амвони, а и отъ поли тическитѣ трибуни. Не само свеще нитѣ, но и нашитѣ далновидни държавни мъже все по открито и все по-настойчиво настояватъ да се върнемъ всецѣло къмъ християнския моралъ, да възтановимъ Бога всрѣдъ общезитието — съ всички тѣ му права, и то не само въ част ния, но и въ обществения животъ.

Кой държавникъ и общественикъ у насъ би можалъ високо и отк ролено да каже: „Борихъ се за нѣщо въ моя общественъ животъ. Борихъ се што нашата българска Църква да бжде почитана и възведена въ нейнитѣ фактически и исторически праве; борихъ се, што въ нашата страна да се пази морала и закона Божий и то така, што морала да бжде господъръ въ частния и дър жавния животъ; борихъ се съ сво ята съвестъ, што стоекки въ храма и кръстейки се да не мисля за раз ни здѣлки и държавни преврати а за общественото благоденствие. Бо рихъ се, штоо всѣки честенъ и тру долюбивъ българинъ да се чувств ува сигуренъ и щастливъ въ тази страна, а ония които развъртаватъ и внасятъ смутъ и поквара въ ду шата на другитѣ да бждатъ нака зани и поставени на мѣстата имъ.“ Когато така почнатъ да мислятъ и действуватъ всички наши общест веници и политици, които ржково дятъ обществената мисль и сжд бинитѣ на България, тогава и са мо тогава ще се спасимъ. . . . за щото този е спасителния пѣтъ за насъ.

Протоиерей П. Икономовъ

ЗА ВѢРАТА

Щастието ни на земята не е да бждемъ богати или учени, а — да бждемъ християни и — на пѣтя на спасението. Защото вѣрата прави християнина, тя е начало на спасе нието, подпора на нашитѣ надеж ди; чрезъ нея се приближаваме къмъ Бога; безъ нея не може да Му се угоди, нито можемъ да се спасимъ.

Св. Апостолъ Павелъ я нарича даръ Божий, защото тя не се при добива чрезъ знание, нито чрезъ разсуждение. Тя е една свѣтлина, защото ни посочва това, което трѣ бва да вѣрваме. Тя е свѣрхестестве на, защото познанията, които вѣра та ни дава, съвсемъ не сж като познанията, придобити чрезъ изучава не. Тя е свѣрхестествена въ основа та си, защото ние я имаме по бла годатѣта на Исуса Христа. Те е свѣрхестествена по своята цель, защото истинитѣ, които тя разкри ва сж надъ нашето разбирање. Тя е свѣрхестествена въ своята подбу дителна причина, защото ни кара да вѣрваме възъ основа на Божия авторитетъ и откровение.

Ако азъ вѣрвамъ едно нѣщо, за щото го разбирамъ, или ако вѣр вямъ именно така възъ основа на думата на единъ човѣкъ, — азъ още нѣмамъ вѣра, защото имамъ само единъ естественъ и човѣшки мотивъ. Но ако азъ вѣрвамъ, защо то Богъ е казалъ това и защото Той ни говори, — тогава азъ имамъ вѣра.

Азъ съмъ увѣренъ, че Богъ ми говори, когато слушамъ Църквата, сиречь, пѣрвитѣ пастири, които Той постави да поучаватъ и говорятъ отъ Негово име. *Идете научете всички народи*, — казва И. Хри стосъ. *„Който васъ слуша, мене слуша“*. Прочее, не сж ученитъ то чно тия, които Богъ ми заповѣда да слушамъ, за да опредѣля моята вѣра, но той ми заповѣда да слу шамъ Църквата. Азъ мога да се заблуждавамъ като слушамъ учени тѣ, но не мога да се лъжа ни да бжда заблуждаванъ, когато слу шамъ Църквата, защото Исусъ Хри стосъ е обещалъ да бжде съ нея *„до края на вѣка“* (свършека на свѣта). За това Св. Апостолъ Па вель е казалъ, *че тя е стѣлбъ и подпора на истината* (1. Тим. 3, 15).

Прсчее, ако нѣкой не разбира една истина, това не е основание да се съмнява въ нея. За насъ е до статъчно да знаемъ, че това е уче ние на църквата. Една истина не би била тайна на вѣрата, ако бих ме я разбрали. Св. Ап. Павелъ не казва ли, че вѣрата ни предлага това, що ние не виждаме: *разкрива не на онова що се не вижда* (Евр. 11; 1); че тя е единъ тъменъ пѣтъ, по който вървѣ Авраамъ, безъ да знае де отиваше.

Човѣкъ не би ималъ никаква за слуга въ вѣрата, — казва Св. Гри горий, — ако би могълъ да разкрие тайнитѣ й чрезъ човѣшкиятъ разумъ.

Богъ е непостижимъ въ това, ко ето Той е и въ това, що той пра ви, винаги обожаванъ въ най-мал китѣ нѣща, както въ най-велики тѣ тайни. Ако той ни задължава да вѣрваме, напимѣръ, въ това, че има една божествена и свѣрхесте ствена добродетель въ тайнствата, то а, за да смири гордостъта на духа ни и за да ни накара да познаемъ Неговата всемогща добрина, която за да се приспособи къмъ нашата слабостъ, укрива своето величие и своята мъдростъ, правейки тѣй чуд ни дѣла чрезъ тѣй слаби срѣдства.

Тайнитѣ на религията сж бездни, които поглѣщатъ тия, които иматъ дързостъта да ги отхвърлятъ. За щото е казано:

„Не търси това, що е за тебе из вѣрдно трудно, и не изпитвай то ва що е по горе отъ твоитѣ сили.“

„Каквото ти е заповѣдано, за не го размисляй, защото не ти е нуж но онова, що е скрито.“

„Защото мнозина сж въведени въ заблуда отъ своитѣ предположе ния, и лукави мечти сж поколебали ума имъ“ (Сир. 3; 21; 24) Какъ прочее, бихте разбрали тайнитѣ на Бога?

Макаръ тайнитъ на вѣрата и да сж надъ нашия разумъ, тѣ между това не сж противоречиви на разума. Съвсемъ не: колкото повече ги вѣрваме, толкова повече тѣ се

разясняватъ, толкова повече тѣ успѣвшествуватъ разума. Но неразумно е да искаме да разберемъ това, що превъзхожда нашия разумъ. Прев. свещ. Ст. п. Ю.

Бележка за св. Апостолъ Павла и за посланията му споредъ Фарара

Св. Апостолъ Павелъ пристигналъ за първи пътъ въ Римъ окованъ презъ мартъ месецъ 61 г., седмата година на царуването на римския императоръ Неронъ, и билъ предаденъ на префекта на претория — императорска гвардия — Афрани Буръ, човѣкъ честенъ и прямодушенъ. Длъжността Praefecti Praetorio изпълнявали преди и следъ тази (61) година двама. Обаче презъ тази година Praefectus Praetorio билъ само единъ. Една частъ отъ претория имала специалната длъжностъ да пази личността на императора. Тя се помѣщавала въ една казарма наречена Excubitorium (мѣсто на нощна стража).

Апостолъ Павелъ живѣлъ въ Римъ две години не въ затворъ, а въ частенъ домъ, и се намѣрвалъ подъ постояненъ полицейски надзоръ, затова всѣкога имало при него единъ войникъ. Въ това време въ Римъ имало два милиона жители, между които 60000 юдеи съ седемъ синагоги. Имало е и християнска община отъ юдеи и езичници подъ ведомството на двама отдѣлни презвитери, защото образували две отдѣлни християнски общини. Юдеитѣ, поканени въ жилището на апостола Павла, за да узнаятъ проповѣдта му, стояли при него цѣлъ денъ. Следъ като изслушали апостола Павла, едни твърде малко повѣрвали, а болшинството не. Следъ тази срѣща той нѣмалъ никакви сношения съ юдеитѣ, и продължавалъ да проповѣдва. Проповѣдта му не била безплодна, както се разбира отъ това, що пише до Филипяни: „Поздравяватъ Ви всички светии, а особено ония отъ кесарева домъ“ (Филип. 4; 23). Отъ Римъ макаръ и окованъ, апостолъ Павелъ отправилъ четири послания: 1) до Филипяни въ 61 или 62 г. 2) до Колосяни 63 г. 3) до Филимона 63 г. 4) до Ефесяни 63 г.

Презъ това време св. апостолъ Павелъ намиралъ утѣха, подкрепа и сътрудничество въ следнитѣ лица: 1) въ Тимотея, който му служелъ като писаръ (Филип. 1, 1); 2) въ високообразованя Лука, който му билъ историографъ и лѣкарь; 3) въ Аристарха, който толкова грижи полагалъ за апостола Павла што е нареченъ неговъ сопленикъ (Колос. 4, 10); 4) въ Тихике, който му носѣлъ известия отъ Ефесъ (Ефес. 6, 21); 5) въ Епафродита, който го ободрилъ съ приношенията отъ църквитѣ въ Филипи; 6) въ Епа-

фрасъ, който го посетилъ въ Римъ, за да се съветва съ него какви мѣрки да се взематъ противъ еретическитѣ течения въ Лаодикия, Колоса и други градове; 7) въ Марка, племеника на Варнава, и въ Дима.

Характеристика на посланията на Апостолъ Павла.

Ако се направи опитъ да се характеризира на кжсо всѣко послание на св. апостолъ Павла отдѣлно може да се каже, че 1) първо послание до солуняне е послание за утѣха съ надеждата за пришествието Христово. 2) Второто послание до солуняне се занимава съ непосредственитѣ спънки на това пришествие и съ нашитѣ обязанности къмъ него. 3) Първото послание до коринтяни е разрешение на практически задачи подъ насоката на свѣтлината отъ вѣчнитѣ начала. 4) Второто послание до коринтяни има за целъ да зацити апостолския авторитетъ на св. апостолъ Павла; то е apologia pro vita sua. 5) Посланието до галатянитѣ е манифестъ за свобода отъ робството на закона. 6) Посланието до римляни се занимава съ въпроса за оправданието чрезъ вѣрата. 7) Посланието до Филипяни е урокъ за християнска благотворителностъ и за християнска радостъ въ време на скърби. 8) Посланието до колосяни е послание отъ Христа Господа на вселената. 9) Посланието до ефесяни е послание за „небесното“, за благодатта, за възнасяне заедно съ възнесения Христосъ, послание отъ Христа до единната Му вселенска църква. 10) Посланието до Филимона е magna charta, велико обявление, за освобождение. 11) Първото послание до Тимотея и 12) посланието до Тита сж ръководство за християнския пастиръ. 13) Второто послание до Тимотея е последното завещание на единъ християнинъ предъ смъртта му.

Св. апостолъ Павелъ безъ съмнение, писалъ и други послания. Но колкото и да е за насъ интересно отъ богословска и психологическа страна и най-незначителното нѣщо, написано отъ св. апостолъ Павла, ние все пакъ можемъ да бждемъ увѣрени напълно, че посланията на св. апостолъ Павла сж опасени отъ Провидението за насъ и съставляватъ най-скъпоценното и най-важното отъ всичко, което е писалъ той.

оенъ и утешенъ, пожелава да ги поднесе предъ Бога на провидението Той пъкъ съ Своето всезнание и всемъдростъ изпитава кое отъ нашитѣ желаня и молби е добро и ксе само външно блестящо или дребулия. Богъ взема присърдце всичко онова, за което Го молимъ и чрезъ Своята подаряваща доброта ни го дава очистено, облагородено, осветено, служащо за последна целъ и смисълъ на нашето битие. Ако ли пъкъ нѣщо, за което сме му отправили молба не ни дава, не изпълнява молбата ни, то това отречение е сжщо за насъ добро. Тогава както всѣки пътъ Богъ може би е пожелалъ да обърне ключевитѣ на нашата сѣдба на дѣсно или на лѣво, иначе неговитѣ ржце сж винаги отворени и подаряващи. Тѣ ни откриватъ святостта. Отъ нея пъкъ дождава всичко. Оня който има истинско довѣрие въ Бога, той знае сжщо и истински да се моли. Той е готовъ истински да обожава и благодари въ желанието си работитѣ да тръгнатъ тѣй или иначе. Това разбира се съвсемъ не е тѣй да се каже една богословска хитростъ, съ която човѣкъ за оправдание изпитва силата си въ провидението. Не! Богъ е тѣй мждъръ и всевиждащъ, тѣй милостивъ и тѣй всеблагъ што неговитѣ често неизвестни предопредѣления не се нуждаятъ отъ каквото и да било човѣшко оправдание нежели едно остроумно-хитруване. Ние човѣцитѣ сме сжщо толкова често неразумни кжсогледни, много и въ основата недобри съ самитѣ насъ, поради нашитѣ слабости и глупости што съвсемъ не можемъ да повлияемъ на решаващата Божия обективностъ и сѣдбоносна яснота въ която все пакъ свѣти цѣлата Божия доброта, както спънцето въ чудната твърдостъ на диаманта.

Само по себе си, обаче не е достатъчно само истински, съ довѣрие къмъ Бога да се молимъ, но сжщо и истински да действуваме. Задъ менъ стои винаги помагачиятъ Богъ, ако азъ истински се моля и действувамъ честно, съ добра воля и чисти намѣрения въ изпълнение на моя дългъ и дѣла. Азъ знамъ и съмъ твърдо и ясно увѣренъ въ това. Това знание пъкъ произтича като логическо следствие отъ моята вѣра въ Божието провидение. И оня който има това не много мжно за постигане знание, действа винаги целесъобразно, последователно, блггоразумно спокойно и неотклонимо Той чувства винаги една зададена му задача отъ безбройно възможнитѣ такива, която трѣбва да разреши съ силата Божия както и притежава винаги съзнанието за таяособена пратка. Въ действителностъ всѣки отъ насъ има наистина своята особена пратка. За да я разпознае нему не е нужно никакво гадание въ ораколски книги. Тукъ е необходимо само човѣкъ да създаде у себе си по възможности по голѣма тишина и атмосфера на съсредоточване за да чува святитѣ удари на Божието сърдце, ехото на това сърдцебиене или по право гласътъ на неговата съвестъ и действувва вѣрно и постоянно — отъ което ние придобиваме едни извънредно много плодови мисли — за изпълнение зовѣтъ на деня и часътъ, който понѣкога изисква отъ насъ.

Но неуспѣхътъ? Пораженството? Лъжлива жтѣва? Азъ чувамъ мнозина да ми подхвърлятъ тѣзи въпроси. Знай приятелю мой, че ако една работа е направена въ името на Бога или съ чиста и свята честъ на Бога, то всѣкакъвъ неуспѣхъ, поражение, лъжлива жтѣва на нашитѣ дѣла не би последвало. Преди всичко ние трѣбва да преценимъ и измѣримъ нашитѣ дѣла въ себе си и около себе си, не споредъ това, което е излѣзло отъ тѣхъ, а споредъ това отъ което тѣ самитѣ сж произлѣзли т. е споредъ желанието, доброто намѣрение.

Нещастниятъ Friedrich Nietzsche е написалъ едно малко стихотворение съ заглавие „моралътъ на звездитѣ“. Съ отхвърлянето на една единствена нещастна думица, което за дълбокия смисълъ на стихотворението не трѣбваше да стане то гласи:

„Предварително опредѣлена за звездния пжтъ
Какво те интересува, звезда, тѣмнината?
Движи се блажено презъ времето
Нека неговата бедностъ ти бжде чмжда
и далечна
Твоята свѣтлина се дължи на
отдавнашниятъ свѣтъ.
Една заповѣдь важи само за тебъ: бжди
ди чиста!

„Твоята свѣтлина се дължи на отдавнашниятъ свѣтъ!“ Тукъ Nietzsche отрича творецътъ Богъ, който създаде звездата и нейната свѣтлина ала признава моралътъ му „бжди чиста“. Да! Но ако лжчитъ на твоята свѣтлина и чистота може да достигнатъ и устоятъ дредъ Божието око, то тсгава само биха запазили благодатната и красива форма на довѣрието въ Бога: онова което е направено по Божия воля или за Бога, то никога не е загубено. Обаче не всѣко дѣло между човѣцитѣ има своитѣ разбрани и достойни приематели, за които то е направено. Не всички ние сме едни крайни изпрашачи на вълни и искри отъ чисти намѣрения и чиста Божия любовъ къмъ вѣчниятъ — който е винаги единъ буденъ и богѣ благодаренъ Приемателъ на всѣки душевенъ трепетъ който ГО търси.

Не прави тогава едно такова довѣрие въ Бога свободно и силно? „Нищо не може да ми се случи, защото азъ съмъ сигуренъ въ Бога. . . нищо добро, което искамъ и правя съ чисто намѣрение не може да бжде жгубено, защото всѣко отъ тѣхъ отлетява нагоре при моя Богъ, при моя всезнающъ и всеразбиращъ Богъ“ — тѣзи мисли п к въ даватъ колосални сили на всѣки единъ който върви вѣрно въ своята житейска програма и който при всѣка житейска ситуация действително мисли за края.
Отъ немски: *Ек. Д-ръ Панайотова*

Колона СЕКТАНСТВО

Прот. Д. Андреевъ

Съвети къмъ протестантскитѣ секти у насъ за Св. Предание

Има два различни завети: Ветхи Заветъ и Нови-Заветъ.

Ветхиятъ-Заветъ е билъ заветъ на буквата, или закона, писанъ съ букви и мастило.

Новиятъ-Заветъ е заветъ на духа, или законъ неписанъ небуквенъ, духовенъ. За това говори ап. Павелъ въ 2 посл. къмъ Коринт. гл. 3 ст. 1—3: „Богъ ни е далъ способностъ да бждемъ служители на Новия-Заветъ, не на буквата, но на духа, защото буквата убива а духътъ животвори“ . . .

Ветхиятъ-Заветъ е до Христа, а Новиятъ-Заветъ е основанъ отъ Христа. За промѣната на Ветхия-Заветъ съ Новия предсказва още пророкъ Иеремия, казвайки: „Ето настъгватъ дни, казва Господъ, когато азъ ще склуча съ Израилевия домъ и съ дома на Юда Новъ-Заветъ, не такъвъ Заветъ, какъвто азъ склучихъ съ отцитѣ имъ. . . „Ето Завета който ще завеща на Израилевия домъ.. ще вложа Мойтъ законъ въ мислитѣ имъ, ще ги напиша въ сърдцата имъ и ще бжда тѣхенъ Богъ и тѣ Мой народъ“ . . .

Въ изпълнение на това пророчество се е явилъ въ своето време Христосъ и съ своето учение измѣстилъ (упразнилъ) Ветхия Заветъ или закона на заповѣдитѣ и зачеркналъ „вехтозаветното рукописание“. Апостолъ Павелъ говори: „Като ни прости всички грѣхове, изтребвайки бившето учение на рукописанието, което е било противъ насъ и Той го взе съ и прикова на Кръста. . . (Колос. 2, 14). „Който е разрушилъ стоящата посрѣдъ преграда, като унищожи враждата въ плътта си, и закона на заповѣдитѣ съ учението. . .“ (Ефес. 2, 15)

На развалинитѣ на изтѣрбения и унищоженъ Ветхъ-Заветъ изникна Новия-Заветъ или Завета Христовъ, завета на духа: въ този заветъ

Prof. Dr J. Klug

Истинско довѣрие въ Бога

Оня, който е гледалъ на сцената „Царъ Едипъ“, тая колкото превъзходна, толкова и ужасна трагедия на Софоклъ, остава поразенъ отъ нейната драматичностъ. Той разбира какво значи да бждешъ неизкупенъ отъ грѣха и какво изкупенъ. Той разбира още глуката вѣра на крачещиятъ въ мракъ преди Христа свѣтъ, въ неумолимата и злокобна сѣдба на боговетѣ; както и отживявата християнска вѣра, въ провидението на добрия Баща на небето. Древнитѣ езичници издигали наистина коленопреклоно ржце къмъ небето, обаче последното остана за тѣхъ скала, която никаква коленопреклонностъ не може да смекчи. Християнинътъ сжщо издига коленопреклоно ржце къмъ небето, обаче небето е тронната зала на Бога отца — Царя на вѣчността, предъ Когото е достъпна всѣка детска молитва, макаръ че видимо небето не се отваря, за да се виждатъ слезането и възлизането на ангелитѣ, изпълнявайки всѣко човѣшко желание. Езическитѣ свѣтъ още въ древнитѣ времена е предчувствувалъ, което чувства и днесъ, че висшето сжщество, каквото и име да му даде човѣкъ, не може да бжде нѣщо жестоко-студено сжщество, за да не почувствува нуждата и скръбта на своето творение. Това пъкъ тъмно, мрачно предчувствие у народитѣ на откровението, нег вече християнскитѣ, е станало свѣтла сигурностъ, че Богъ е добъръ. Съ Своята доброта, милосърдие и вѣрностъ Той стои къмъ всѣки единъ, който съ сериозностъ съ дълбока вѣра и довѣрие Му се предаде, както и къмъ оня, който стои къмъ своя Богъ съ откровена и радостна признателностъ. „Не може прочее нищо лошо да ми се случи“ — е ядрото и звездата на нашата вѣра въ Божието провидение. „Всичко трѣбва да ни служи стига азъ да съмъ единъ вѣренъ рабъ на моя Богъ“. Отъ тая именно вѣра произлиза нашето *молене*. Човѣкъ може да се моли за всичко, което пожелае, казва Августинъ. Въ човѣшкитѣ животъ има толкова много работи, желаня, нужди, въпроси, грижи што човѣкъ успо-

